

Dohovor o spolupráci pri ochrane a trvalom využívaní Dunaja

Dunaj je najmedzinárodnejšou riekou na svete. V rámci jeho povodia má územie osemnásť krajín, ktoré zdieľajú zodpovednosť za manažment a starostlivosť za regionálne vodné zdroje. Napriek veľkým politickým a sociálnym rozdielom je, našťastie, medzi podunajskými krajinami veľký stupeň spolupráce a koordinácie na zabezpečenie spravodlivého a ekologického hospodárenia s vodou pre dnešné a budúce generácie. Právny rámec spolupráce zabezpečuje Dohovor o spolupráci pri ochrane a trvalo udržateľnom využívaní rieky Dunaj, podpísaný konferenciou strán v Sofii v roku 1994. Na implementáciu dohovoru bola zriadená Medzinárodná komisia na ochranu Dunaja ICPDR (International Commission for the Protection of the Danube River).

Dohovor o spolupráci pri ochrane a trvalo udržateľnom využívaní rieky Dunaj vytvára celkový právny rámec pre spoluprácu a cezhraničné riadenie vodného hos-

podárstva v povodí Dunaja. Cieľom dohovoru je zabezpečiť, aby povrchové a podzemné vody boli udržateľne a spravodlivo využívané, a aby ekosystémy v povodí boli zachované a obnovované.

Legislatíva EÚ rieši problematiku ochrany a trvalo udržateľného využívania vôd prostredníctvom Rámcovej smernice o vode (RSV). Veľa podunajských krajín však nie je členom EÚ a nemá žiadnu právnu zodpovednosť na implementáciu tejto legislatívy, ale v rámci Medzinárodnej komisie na ochranu Dunaja sa všetky podunajské krajiny zaviazali plniť požiadavky RSV.

1. Rámcová smernica EÚ o vodnej politike

Rámcová smernica EÚ o vodnej politike (RSV) je právnym rámcom pre hospodárenie s vodou v Európe (všetky členské štáty EÚ sú právne viazané touto legislatívou). Stanovuje jasné ciele - do roku 2015 do-

siahnuť dobrý stav kvality vôd a zaisťiť udržateľné využívanie vôd.

Zameranie RSV

- stanovuje jednotné normy pre vodnú politiku v celej EÚ a zahrnutím vodných otázok integruje rozdielne politické oblasti,
- predstavuje prístup podľa povodí pre vývoj integrovaného a koordinovaného manažmentu povodí pre všetky európske riečne systémy,
- určuje definovaný časový rámec na dosiahnutie dobrého stavu povrchových a podzemných vôd,
- predstavuje ekonomickú analýzu užívania vody pre stanovenie najefektívnejšej kombinácie opatrení v súvislosti s užívaním vody,
- zahŕňa účasť verejnosti pri rozvoji plánov vodohospodárskeho manažmentu povodí, podporujúc aktívne zapojenie zainteresovaných strán vrátane investorov, mimovládnych organizácií a občanov.

Dynamické procesy v riekach zabezpečujú biodiverzitu druhov a habitatov

Stručný časový rozvrh implementácie RSV

- 2003 Prevod RSV do národnej legislatívy
- 2003 Stanovenie Správneho územia povodia
- 2004 Analýza tlakov, dopadov a užívania vody v povrchových a podzemných vodách
- 2006 Prevádzkové monitorovacie programy
- 2006 Najneskorší začiatok procesu verejnosti
- 2006 Zverejniť časový harmonogram a pracovný program Plánu vodohospodárskeho manažmentu povodí
- 2007 Zverejniť správu o najdôležitejších problémoch vodohospodárskeho manažmentu
- 2008 Zverejniť návrh Plánu vodohospodárskeho manažmentu povodí
- 2008 Konzultovať s verejnosťou problémy a zrevidovať návrh Plánu vodohospodárskeho manažmentu povodí
- 2009 Zverejniť Plán vodohospodárskeho manažmentu povodí
- 2010 Cenová politika v oblasti vôd musí poskytovať adekvátne stimuly na rozumné užívanie vôd
- 2012 Implementovať Program opatrení na dosiahnutie dobrého stavu
- 2015 Dosiahnuť environmentálne ciele

2. Analýza povodia Dunaja (Správa RSV 2004)

Medzinárodná komisia (ICPDR) vypracovala Správu o analýze povodia Dunaja (Zastrešovacia správa RSV 2004), ktorá zodpovedá požiadavkám na podávanie správ v rámci Rámцovej smernice o vode EÚ a ktorú členské štáty zaslali Európskej komisii v marci 2005.

Správa poskytuje prvú kompletnú charakteristiku a analýzu celej oblasti povodia Dunaja, na ktorej sa zúčastnili všetky podunajské krajiny. Charakter, rozsah a kvalita dostupných údajov a informácií značne kolíše v závislosti od problémov zainteresovaných krajín. Kľúčovým cieľom bolo zostaviť porovnateľné údaje a informácie z celej oblasti povodia a vytvoriť úroveň detailu alebo zoskupenie potrebné na hodnotenie cezhraničných problémov a problémov v čiastkových povodiach. Pre povrchové vody sa zber údajov zameril najmä na vlastnú rieku Dunaj a hlavné rieky a jazerá. Pre podzemné vody bolo zameranie na dôležité cezhraničné útvary podzemných vôd. Národné správy poskytujú podrobnejšie analýzy.

Správa je tvorená dvoma časťami: Zastrešujúca správa o povodí Dunaja 2004 (časť A), ktorá poskytuje prehľad o situácii v správnej oblasti povodia Dunaja a dáva rámec pre porozumenie detailnejších národných správ (časť B), ktoré poskytujú ďalšie informácie na národnej úrovni a informácie koordinované na bilaterálnej úrovni. Zastrešujúca správa poskytuje informácie o hlavných povrchových vodách v správnej oblasti povodia Dunaja a dôležité cezhraničné podzemné vody. Zahŕňa prehľad hlavných tlakov v správnej oblasti povodia Dunaja a zodpovedajúce dopady prejavujúce sa na životnom prostredí.

3. Charakterizácia povrchových vôd

Súčasná analýza ukazuje, že počas posledných dvoch dekád bolo dosiahnuté významné zlepšenie environmentálnych podmienok v povodí Dunaja. Tam, kde boli investície, ako napr. čistiarne odpadových vôd, je zlepšenie viditeľné. Napriek tomu hlavná časť redukcie znečistenia bola spôsobená znížením priemyselných a poľnohospodárskych aktivít po roku

1989 v strednej a dolnej časti povodia. V týchto oblastiach investície na rozumné zníženie znečistenia iba naštartovali a budú pokračovať ďalších 10 až 20 rokov.

Niektoré časti povodia Dunaja majú skôr nedotknuté ekosystémy a napriek problémom so znečistením znamenajú unikátne dedičstvo, ktoré je treba zachovať. Okrem toho povodie Dunaja stále hostí mnoho druhov a habitatov s významnou ekologickou hodnotou a jedinečnou biodiverzitou. Obzvlášť Dunajská delta má globálny význam. Budúci manažment povodia rieky potrebuje zabezpečiť, aby sa miera opatrení robila nielen z hľadiska obnovy ovplyvnených vodných útvarov, ale rovnako aj z hľadiska ochrany niekoľkých významných oblastí, ktoré sa vyznačujú ekologickou neporušenosťou.

Organické znečistenie

V povrchových vodách sú záťažou organického znečistenia stále neakceptovateľne vysoké vo väčšine prítokov a na niekoľkých úsekoch Dunaja. Ich značný podiel tvorí znečistené alebo nedostatočne čistené odpadové vody od obyvateľstva a z bodových priemyselných a poľnohospodárskych zdrojov najmä v strednej a dolnej časti povodia. Indikátory vplyvov organického znečistenia ukazujú, že kvalita vody je významne ovplyvnená a že hlavnou príčinou je nedostatočné čistenie odpadových vôd od obyvateľstva.

Významný potenciál zníženia organického znečistenia spočíva v možnosti zavedenia najlepších dostupných zariadení a techník pre čistenie odpadových vôd. Veľké úsilie treba vynaložiť hlavne z hľadiska investícií v niektorých častiach stredného a dolného povodia na zníženie organického znečistenia na akceptovateľnú úroveň. Finančné programy a iniciatívy zo strany EÚ a iných medzinárodných darcov už existujú. Príprava konkrétnych projektov a opatrení musí byť zabezpečená bez oneskorenia do konca roku 2009, pretože úspešné riešenie týchto základných problémov bude prvým významným krokom v implementácii RSV a ďalšej legislatívy EÚ. Potom sa ukáže, či tieto redukcie zaťaženia organických látok budú dostatočné na dosiahnutie „dobrého ekologického stavu“.

Znečistenie živinami

Vo všeobecnosti sa zaťaženie živinami v povodí Dunaja významne znížilo počas posledných 20 rokov, ale je aj tak je vyššie ako v roku 1955. V budúcnosti sa toto zlepšenie môže opäť zhoršiť v dôsledku zvýšenia plošného znečistenia z poľnohospodárstva. Vplyv živín sa môže najviac prejavovať v pobrežných vodách Čierneho mora, ale tiež v mnohých jazerách a v podzemných vodách povodí. Pokiaľ živiny zapríčiňujú menšie problémy v riekach v dôsledku turbulencie prítoku, v niektorých pomalších riečnych úsekoch, napr. v strednej časti Dunaja a v jazerách spôsobujú eutrofizáciu.

Aby bola zabezpečená ďalšia redukcia prinajmenšom na súčasnej úrovni, očakávané zvýšenie plošných zdrojov musí byť kompenzované redukciami bodových zdrojov. Okrem toho sa ukazuje, že okrem popísaných investičných stratégií na zníženie organického znečistenia budú z hľadiska ekonomickej nákladovosti potrebné ďalšie opatrenia na zavedenie bezfosfátových detergentov, ktoré budú pre povodie Dunaja výhodnejšie. Takéto opatrenia na záväznom princípe je možné zaviesť na úrovni EÚ, avšak voľba dobrovoľných nástrojov sa skúma už v kontexte ICPDR.

Ako už bolo spomenuté, ekonomický vývoj v strednej a dolnej časti podunajského regiónu neželateľne zvýši vstupy plošného znečistenia. Preto je

nutné zabezpečiť najlepšie environmentálne a poľnohospodárske praktiky, aby sa poľnohospodárstvo rozvíjalo trvalo udržateľne v dlhodobom horizonte. V tejto súvislosti je tu priestor na redukciiu záťaže živinami v hornej časti povodia. Potenciál reformovanej spoločnej poľnohospodárskej politiky by sa mal skúmať v tejto súvislosti.

Nebezpečné látky

Stovky nebezpečných látok sa využíva a vypúšťa do povodia Dunaja. Znečistenie nebezpečnými látkami je významné, hoci celý rozsah sa nedá vyhodnotiť. Existuje málo údajov o niektorých nebezpečných látkach, ako sú ťažké kovy a pesticídy, ktoré indikujú cezhraničný význam tohto problému. Kadmium a olovo môžu byť považované za najzávažnejšie ťažké kovy, ktoré významne prekračujú cieľové hodnoty na viacerých miestach dolného Dunaja. Niektoré pesticídy majú alarmujúce koncentrácie v niektorých prítokoch a v dolnej časti Dunaja. Bude potrebné zlepšiť databázy o tlakoch a dopadoch nebezpečných látok, napr. ďalším rozvojom Európskeho registra emisií znečistenia na dokonalejší Európsky register vypúšťania a transferov. Napriek „vedomostnej bariére“ je podstatné, že zavedenie „najlepšie dostupných technológií“ a „najlepších environmentálnych praktík“ sa musí rozvíjať bez obmedzenia, inak nebude možné dosiahnuť „dobrý ekologický stav“.

Ako bolo spomenuté vyššie, existuje mnoho požiadaviek a príručiek vhodných opatrení v Európskej únii a v iných medzinárodných organizáciách, napriek tomu je potrebné, aby sa zabezpečili príslušné investície s jasne stanovenými prioritami.

Hydromorfologické zmeny

Rozsah hydromorfologických zmien v povodí Dunaja bol významný počas posledných storočí. Takéto zmeny zahŕňajú, okrem iného, stavanie priehrad, hrádzí a kanálov, kanalizáciu riek a príslušné odpojenia záplavových území a starých ramien, eróziu (prehĺbenie) riečného dna a zníženie vodných úrovní s príslušným zvýšením rizika povodní. Tieto niektoré zmeny sú nezvratné, avšak existuje potenciál pre obnovu, ktorá sa môže vykonávať v čo najväčšom možnom rozsahu. To je konkrétny príklad, keď úrodné nivy môžu byť spojené s hlavným tokom, a tak zvýšia prirodzenú retenciu pred povodňami a podporia migráciu rýb v ich prirodzených podmienkach. Okrem toho je potrebné dobudovať priechody pre vodné živočíchy cez bariéry na Dunaji a na väčšine prítokov.

V dôsledku týchto významných hydromorfologických zmien veľké časti povodia Dunaja a početné prítoky boli dočasne identifikované ako významne zmenené vodné útvary na úrovni celého povodia. Priehrad a hrázde na Dunaji, ako aj rekonštrukcie brehov a stabilizácie na prítokoch sa označujú ako úseky v kategórii „riziká“ na nedosiahnutie „dobrého ekologického stavu“.

Budúce projekty na infraštruktúru, akými sú plánované hydroenergetické diela a plány na rozvoj vodnej dopravy, ohrozujú stav riečnych ekosystémov na Dunaji a v jeho prítokoch, a zvlášť tie projekty, ktoré môžu ohroziť doteraz nedotknuté voľne tečúce úseky Dunaja. Je potrebné zabezpečiť, aby tieto budúce projekty minimalizovali environmentálne vplyvy v povodí Dunaja a kompenzovali nežiaduce environmentálne škody vhodnými opatreniami na ich zmiernenie.

Mokrade

Povodie Dunaja obsahuje veľký počet mokradí, ktoré v unikátnych lokalitách poskytujú podmienky na život bohatému množstvu vodných rastlín a živočíchov.

Mnohé tieto oblasti majú veľký potenciál, ako napr. veľké mokradové komplexy chránené medzinárodnými konvenciami, iné stále čakajú na vyhlásenie za chránené oblasti. 80 percent historických záplavových území veľkých riek sa stratilo počas posledných 150 rokov hlavne v dôsledku významných hydromorfologických zmien a mnohé už ako chránené územia čelia novým ľudským náporom. Až doteraz mnohé mokrade boli pod tlakom vodnej dopravy, hydroenergetických diel, intenzívneho poľnohospodárstva a lesníctva, ako aj dôsledkov nových infraštruktúrnych projektov. Obnova mokradí môže priniesť mnoho úžitku, zvlášť pre ochranu pred povodňami. Ako prvý krok treba vypracovať inventarizáciu najdôležitejších vodou ovplyvnených oblastí pre život rastlín a živočíchov v povodí Dunaja.

Delta Dunaja zažila za posledných 50 rokov významné vplyvy antropogénnych tlakov následkom veľkých záťažů živín a ťažkých kovov z Dunaja. Prítok živín viedol k eutrofizácii ramien delty a ich jazier; zvýšené množstvá ťažkých kovov sa vyskytujú hlavne v jazerách delty. Okrem toho závažné hydromorfologické zmeny a intenzívne poľnohospodárstvo a lesníctvo viedli k strate a znehodnoteniu veľkých oblastí krajiny predtým nevyužívanej a viedli k oddeleniu týchto oblastí od delty. Následkom toho sa biodiverzita druhov a lokalít znížila. Veľké množstvo hydraulických stavieb na Dunaji a jeho prítokoch tiež významne znížilo transport sedimentov, ktoré by udržovali úroveň delty na želiteľnej úrovni vo vzťahu k Čiernemu moru.

Hoci boli v posledných desaťročiach prijaté významné opatrenia na ochranu a obnovu, stále sú plánované a implementované nové kanalizačné projekty. Malo by byť zabezpečené posudzovanie vplyvov na životné prostredie a skúmanie alternatívneho riešenia najmä v súvislosti so záchranou tohto unikátneho dedičstva celosvetového významu.

Pobrežné vody

Pobrežné vody a širšie morské prostredie Čierneho mora boli silne ovplyvnené vysokými záťažami živín z prítokov riek zvlášť počas obdobia do polovice 80-tych rokov. Odvtedy nastala značná redukcia vstupov živín, ale úroveň živín v súčasnosti je stále vyššia ako počas 60-tych rokov. Vplyvy redukcie vstupu živín sú jasne viditeľné v oblasti plytkého pobrežia severozápadnej časti Čierneho mora, ktoré je zvlášť náchylné na eutrofizáciu. Morský ekosystém Čierneho mora je veľmi zložitý a je silne ovplyviteľný nielen vysokými záťažami živín, ale tiež inými tlakmi, ako je nadmerné rybárstvo a zmeny obživy.

Iný problém Čierneho mora spôsobuje erózia pobrežia, ktorá je hlavne determinovaná redukciami sedimentov z Dunaja (následok hydrotechnických diel v povodí celého Dunaja) a znížením množstva piesku v dôsledku zníženia populácie mušlí (následok zvýšenia znečistenia vody).

Riziko nesplnenia environmentálnych cieľov

Dunaj a jeho prítoky sú vo veľkom rozsahu „v riziku“ alebo „v možnom riziku“, že nespĺnia environmentálne ciele stanovené RSV. Príčiny tohto rizika v hornej časti povodia Dunaja sú hlavne v hydromorfologických zmenách, ktoré zohľadňuje fakt, že mnoho úsekov bolo predbežne identifikovaných ako významne zmenené vodné útvary. Z regiónu stredného Dunaja sú v súčasnosti prístupné len obmedzené údaje. V regióne dolného Dunaja hrajú podstatnú úlohu hydromorfologické zmeny, organické a živinové znečistenie, rovnako ako aj znečistenie nebezpečnými látkami.

Z jazier bolo vybrané iba jazero Neusiedler See/Fer-to-to v kategórii „nie je v riziku“ z hľadiska dosiahnutia environmentálnych cieľov. Jazero Balaton je „v možnom riziku“ v dôsledku hydromorfologických zmien. Jazero Razim je „v riziku“ v dôsledku znečistenia živinami a „v možnom riziku“ vzhľadom na organické znečistenie, nebezpečné látky a hydromorfologické zmeny. Je tiež dočasne identifikované ako významne zmenený vodný útvar. O jazere Yalpuğ nie sú dostupné žiadne informácie.

Prechodné a pobrežné vody sú všetky „v riziku“ alebo „v možnom riziku“, že nespĺnia environmentálne ciele hlavne následkom znečistenia živinami. Viac informácií je potrebných o organickom znečistení a o nebezpečných látkach.

4. Charakterizácia podzemných vôd

Správa poskytuje prehľad dôležitých cezhraničných útvarov podzemných vôd v správnom území povodia Dunaja. Sú definované nasledovne: dôležité v dôsledku veľkosti útvaru podzemných vôd, čo znamená oblasť > 4 000 km², alebo dôležité v dôsledku rozličných kritérií, napr. sociálno-ekonomická dôležitosť, využitie, vplyvy, tlaky, interakcia s vodou podmienených ekosystémov. Použité kritéria boli dohodnuté bilaterálne.

Vplyvy a dopady na podzemné vody

Hlavným využitím identifikovaných útvarov cezhraničných podzemných vôd sú dodávka pitnej vody, poľnohospodárstvo a priemysel. Niektoré útvary podzemnej vody vykazujú mnohoraké využitie prevažne kombinovaním pre pitné účely, poľnohospodárstvo a priemysel. Niektoré druhy podzemných vôd slúžia pre kúpele a geotermálnu energiu.

Intenzívne poľnohospodárstvo a neadekvátne čistenie odpadových a splaškových vôd sú hlavnými ohrozeniami kvality podzemných vôd. Tieto vplyvy v kombinácii s vysokou zraniteľnosťou niektorých zvodnených vrstiev vyžadujú vývoj stratégií ochrany podzemných vôd. Kvantitatívne aspekty zdrojov podzemných vôd sú ovplyvnené intenzívnymi vodohospodárskymi aktivitami.

Riziko nesplnenia environmentálnych cieľov

Čo sa týka kvantitatívneho stavu týchto cezhraničných útvarov podzemnej vody žiadny útvar nie je „v riziku“ nesplnenia environmentálnych cieľov. Šesť útvarov podzemnej vody je jasne definovaných ako „nie v riziku“. V troch prípadoch sú dáta neuspokojivé, a preto je potrebný ďalší monitoring. Vzhľadom na kvalitatívny stav žiadny z 11 identifikovaných dôležitých útvarov podzemnej vody nie je jednoznačne „v riziku“. Aj tak však sedem z týchto útvarov je ohodnocovaných na národnej úrovni rôzne. Pre jeden útvar sú prístupné údaje nedostatočné, a preto musel byť zaradený do kategórie „v možnom riziku“.

Táto správa je založená na počiatkovej zostave prístupných informácií o cezhraničných útvaroch podzemnej vody. Ďalšie skúmanie môže viesť, samozrejme, k zmenám doteraz vymedzených útvarov podzemnej vody. Kvalitnejšie poznatky môžu viesť k vymedzeniu ďalších útvarov podzemnej vody.

5. Inventarizácia chránených oblastí

Mokrade povodia rieky Dunaj hrajú dôležitú úlohu v hydrologických procesoch, zvlášť pri prevencii pred povodňami, dopĺňaním podzemných vôd, rovnako ako pre biodiverzitu druhov a stanovišť. Povodie Dunaja má stále veľkú rôznorodosť dôležitých mokradí.

ICPDR vypracovalo inventarizáciu chránených území druhov a chránených stanovišť tak, ako požaduje

RSV. Mnohé identifikované mokrade boli už označené za chránené územia podľa legislatívy EÚ a/alebo podľa celosvetových konvencií. Inventarizácia chránených území poskytuje geografické, technické a právne informácie o situácii, charaktere a relevantnosti každého chráneného územia v povodí rieky Dunaj. Tieto dôležité základné informácie sa využijú napr. pre prípravu plánu manažmentu povodia a jeho programu opatrení. Časový harmonogram finalizácie inventarizácie záleží na pokroku Európskej komisie pri vytvorení siete Natura 2000.

6. Ekonomická analýza využívania vôd

Rámcová smernica pre vodu je jednou z prvých smerníc v oblasti environmentálnych politík, ktorá explicitne integruje ekonomické požiadavky do procesu dosiahnutia jej cieľov.

Podľa požiadaviek RSV bola urobená ekonomická analýza využívania vôd v roku 2004. Analýza zahŕňa tieto náležitosti: odhad ekonomickej dôležitosti využívania vôd pre ekonomiku a sociálno-ekonomický rozvoj v povodí, plánovanie vývoja kľúčových ekonomických indikátorov a jednotiek do roku 2015, zvlášť pre ovplyvnenie premenných veličín a v dôsledku toho na stav vôd a odhad súčasnej úrovne úhrady nákladov za poskytované služby vo vodnom hospodárstve.

Správa o analýze povodia Dunaja prezentuje porovnateľné údaje o celom správnom území povodia Dunaja. Komplexná ekonomická analýza správneho územia povodia Dunaja nebola možná v dôsledku mnohých nedostatkov a neurčitostí v procese zbierania údajov. Aj napriek tomu sa však dospelo k týmto záverom:

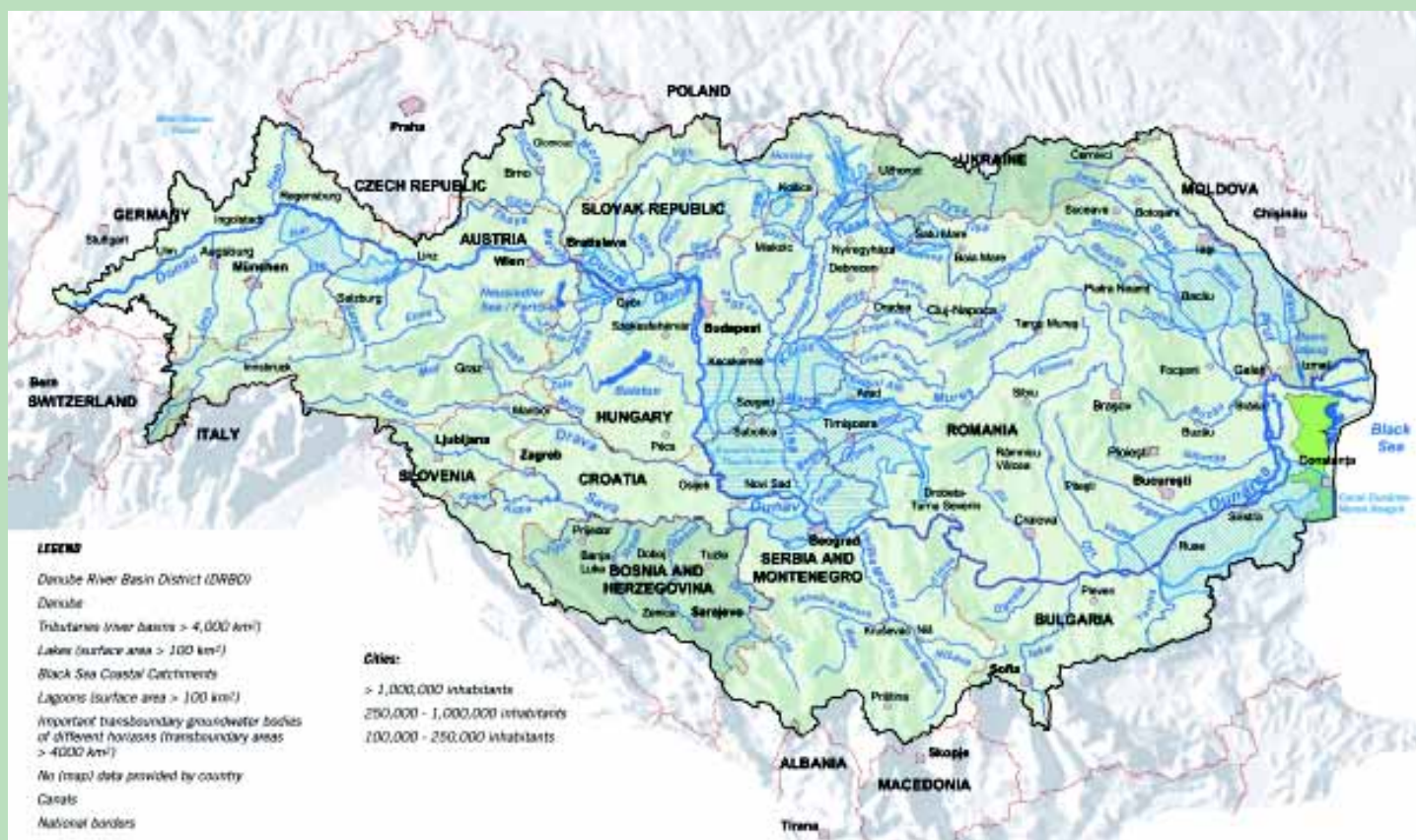
Správa najprv predstavuje sociálno-ekonomické údaje všetkých osemnástich krajín ležiacich v povodí Dunaja. Na základe veľkosti hrubého domáceho produktu (GDP) na osobu vznikli tri skupiny krajín. Prvá skupina sa skladá z troch členských štátov EÚ - Rakúsko, Nemecko, Taliansko a dodatkom Švajčiarsko (GDP na osobu presahuje 20 000 eur). Druhá skupina sa skladá z krajín, ktoré spoločne vstúpili do EÚ v máji 2004, t. j. Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Slovenská republika a Slovinsko, a dodatkom Chorvátsko (GDP na osobu je medzi 2 000 až 20 000 eur). Zostávajúce krajiny, t. j. dve prístupujúce krajiny Bulharsko a Rumunsko, rovnako ako aj Albánsko, Bosna a Hercegovina, Macedónsko, Moldavsko, Srbsko a Čierna Hora a Ukrajina tvoria tretiu skupinu (GDP na osobu je menej ako 2 000 eur).

Vzhľadom na charakteristiky využívania vôd údaje ukazujú, že existujú veľké rozdiely v ekonomickej štruktúre podunajských štátov, ktoré sú hlavne spôsobené relatívnu dôležitosťou poľnohospodárskeho sektora. Bulharsko, Chorvátsko a Rumunsko vytvárajú okolo 10 percent hrubého národného produktu v poľnohospodárstve, v ostatných krajinách sa táto hodnota pohybuje medzi 1 až 3,7 percentami. V priemysle a výrobe energie je podiel na tvorbe hrubého domáceho produktu v jednotlivých krajinách viac konzistentný.

7. Účasť verejnosti

Aktívna účasť verejnosti je kľúčovým princípom trvalo udržateľného rozvoja vodného manažmentu. Aj tento fakt bol jedným z dôvodov podpísania Dohovoru o ochrane a využívaní vôd Dunaja 29. júna 1994 v Sofii. Dohovor predpokladá účasť organizovanej verejnosti v rámci jeho implementácie. Doteraz malo desať organizácií príležitosť stať sa akreditovaným pozorovateľom

Správne územie povodia Dunaja: dôležité útvary cezhraničných podzemných vôd

ICPDR. Táto spolupráca, ktorá zaručuje pozorovateľom právo zúčastňovať sa na spolurozhodovaní ICPDR na jej stretnutiach a na stretnutiach pracovných skupín, sa ukázala úspešnou a rôzne aspekty a prístupy pozitívne ovplyvňujú vodný manažment v povodí Dunaja.

Pre ďalšie zvýšenie účasti verejnosti v súvislosti s plnením požiadaviek RSV bola vypracovaná Stratégia pre účasť verejnosti v povodí Dunaja. Cieľom tejto stratégie je zabezpečiť účasť verejnosti pri implementácii RSV, zvlášť pri príprave plánu manažmentu povodia Dunaja a uľahčiť vytvorenie efektívnych štruktúr a mechanizmov účasti verejnosti, ktorá bude pokračovať dlhšie ako prvý cyklus plánovania manažmentu povodia. Operatívny plán ICPDR zabezpečuje všeobecný rámec pre aktivity v rámci celého povodia.

Organizácie so štatútom pozorovateľa ICPDR

- Black Sea Commission (Čiernomorská komisia)
- Danube Commission (Dunajská komisia)
- Danube Environmental Forum (Dunajské environmentálne fórum)
- Global Water Partnership (Globálne vodné partnerstvo)
- International Association for Danube Research (Medzinárodná asociácia pre výskum Dunaja)
- International Association of Water Supply Companies in the Danube River Catchment Area (Medzinárodná asociácia združujúca vodárenské spoločnosti v povodí Dunaja)
- International Hydrological Programme of the UNESCO (Medzinárodný hydrologický program UNESCO)
- RAMSAR Convention on Wetlands (Ramsarská konvencia o mokradiach)
- Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe (Regionálne environmentálne centrum pre strednú a východnú Európu)

- World Wide Fund for Nature, Danube-Carpathian Programme (Svetový fond pre prírodu, Dunajsko-Karpatský program).

Deň Dunaja

ICPDR iniciovala prvýkrát oslavu Dňa Dunaja v celom povodí 29. júna 2004 s každoročnou periodicitou. Všeobecný charakter aktivít Dňa Dunaja bol povzbudzujúci a oslavný. Deň Dunaja sa venoval podpore uvedomeniu a solidarity obyvateľstva žijúceho v jednom povodí. K veľkému úspechu Dňa Dunaja prispelo viac ako 100 podujatí a osláv, ktoré sa konali v celom povodí Dunaja v 13 krajinách. Medzinárodná detská súťaž *Dunajských maliarov* zaznamenala viac ako 100 príspevkov. Bola uvedená do činnosti webová stránka Dňa Dunaja, ktorá prezentuje informácie o aktivitách vo všetkých dunajských krajinách. Je predpoklad, že každoročné oslavy Dňa Dunaja budú ďalej stimulovať solidaritu a dobré vzťahy medzi ľuďmi spoločne využívajúcimi povodie Dunaja.

8. Výhľad

Prvá analýza oblasti povodia Dunaja je založená na dostupných podkladoch a výsledkoch. V dôsledku toho odráža súčasnú úroveň prípravy harmonizovanej a integrovanej analýzy povodia. Východisková pozícia a dostupnosť údajov je značne rôznorodá v oblasti celého povodia Dunaja. Rozsah, kvalita a stupeň harmonizácie údajov sa bude v budúcnosti zlepšovať a nadväzná aktualizácie budú robiť hodnotenie viac komplexným.

Na základe výsledkov rizikovej analýzy bude potrebné nadväzne uskutočniť doplňujúce pozorovania a zamerať sa hlavne na prijatie nových monitorovacích sietí a programov do konca roku 2006. Budú tak zabezpečené údaje na národnej úrovni a na úrovni celého povodia. Údaje o ekologickom a chemickom stave zo základného, prevádzkového a prieskumného monitorovania prispievajú viac k poznaniu ekologického

a chemického stavu povodia. Teda toto hodnotenie overí správnosť súčasného ohodnotenia rizika, ktoré sa uskutočnilo na základe dostupných údajov.

V ďalšej etape prípravy plánu riadenia povodia sa činnosť zameria na prepojenie výsledkov analýzy tlakov a dopadov s výsledkami ekonomickej analýzy využívania vôd. Cieľom bude vytvoriť program opatrení pre útvary vôd, ktoré budú v „riziku“ nesplnenia environmentálnych cieľov, a ktoré budú súčasťou komplexného Plánu riadenia oblasti povodia Dunaja. Prvá konferencia pre užívateľov sa uskutočnila 28. až 29. júna 2005, s cieľom informovať zainteresované strany a verejnosť o výsledkoch prvej analýzy oblasti povodia Dunaja a o príprave procesu účasti verejnosti. Proces informovania verejnosti a konzultácií je potrebné začať najneskôr do konca roka 2006.

Ďalšie informácie: webová stránka ICPDR (prepojenie na zastrešovaciu správu)

http://www.icpdr.org/pls/danubis/DANUBIS_DB.DYN_NAVIGATOR.show

MŽP SR <http://www.enviro.gov.sk/servlets/page/166>

Prepojenie na národnú správu: (pôsobnosť – ochrana vôd – vodné hospodárstvo – ochrana vôd): http://www.enviro.gov.sk/servlets/page/317?cid=404&cid=372&cid=179&cid=180&cid=371&type_id=1&cat_id=2582

Európska komisia – všetky členské štáty (národné správy, medzinárodné povodia)

http://forum.europa.eu.int/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/implementation_documents_1/wfd_reports

(Pozn. red.: V prílohe na s. 6 nájdete organizačnú štruktúru dohovoru)

Ing. Norbert Halmo
riadiťel odboru správy vodných tokov
a správy povodí sekcia vôd MŽP SR
Ilustračné foto: archív ICPDR